

Jana PRÁŠKOVÁ, K problematice činnosti Národní jednoty pošumavské na Českokrumlovsku, Diplomová práce, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2010, 141 s., včetně textových, tabulkových, mapových a obrazových příloh, s. 107-141.

Posudek vedoucího diplomové práce:

Diplomantka Jana Prášková v předložené diplomové práci **K problematice činnosti Národní jednoty pošumavské na Českokrumlovsku** pečlivě a úspěšně zužitkovala svůj dlouhodobý a hluboký zájem o československé, respektive o českokrumlovské moderní dějiny. Zaměřila se na svůj vybraný region Českokrumlovsko a na jeho středisko z pohledu činnosti Národní jednoty pošumavské (NJP).

Ve svém Úvodu napsala: „Počátek osmdesátých let 19. století měl za následek zrod mnoha osvětových organizací a spolků, které měly podpořit v národnostně smíšeném pohraničí českou menšinu vůči aktivnější německé většině. Z obav o rozšiřování německého vlivu v pohraničí se rozhodlo také o založení Národní jednoty pošumavské (dále NJP), která se ustavila na pozadí složité národnostní politiky v březnu r. 1884 v Praze.

Přestože nepocházím z pohraničí, tak mě problematika česko-německých vztahů a vlastní menšinové práce vždy zajímala, a proto jsem si ji zvolila pro svou diplomovou práci. Činnost NJP je v jednotlivých regionech českého pohraničí poměrně dobře zmapovaná. Oblast Českokrumlovsko přesto stála dosud stranou zájmu a to je jeden z důvodů, proč bych se konkrétně na tuto oblast chtěla ve své práci zaměřit.“ (s. 1).

Přináší tak proto nejen ze zajímavých poznatků a výsledků svého poměrně uceleného historického výzkumu. Od diplomantky je také velice sympatické, že se zaměřila na pečlivě vyvážený a dlouhodobý sběr informací a materiálů všeho druhu. Základem se staly zejména publikace věnované NJP z let 1884-1948 a na ně navazující adekvátní množství publikací, které se zaměřují na obecnou problematiku československých dějin zkoumaného časového období.

V části 2. Úvod (s. 1-3) stručně přibližuje, z jakých pramenů a z jaké literatury vycházela při sepisování své DP. Z nevydaných pramenů našla velice cenné poznatky ve zpracovaném a inventarizovaném fondu NJP ve Státním oblastním archivu v Třeboni, který poskytuje přehled o vlastním spolkovém vývoji, o jeho administrativě a spolkovém hospodaření. Neopomenula ani česko-německé vztahy, o kterých napsala: „Česko-německými vztahy obecně se zabývá nespočet historiků českých i zahraničních. Někteří se zabývají pohledem Čechů, jiní Němců, přesto jsou všechny práce velice přínosné a je nutné se s nimi v rámci této problematiky důsledně zabývat. Z českých autorů se těmito vztahy zabývali a zabývají Otto Urban, Jan Křen, Jiří Kořalka, Sidonia Dědinová, Milan Sládek, Václav Kural a mnoho jiných. Významnou polemiku představuje dílo Emanuela Rádl, který v knize „Válka Čechů s Němci“ rozebírá a odsuzuje příliš důrazné prosazování Čechů v rámci národních jednot, které ne vždy bylo vhodné a oprávněné. Ze zahraničních autorů se česko-německou otázkou zabývají například Oskar Böse, Rolf-Josef Eibicht, Thomas Winkelbauer a jiní.“ (s. 3).

V úvodní kapitole 3. Stručné dějiny Národní jednoty pošumavské (1884-1948) (s. 4-26) za zaměřila na přehledné a stručné ohlédnutí se za národnostní politikou a činností NJP ve vymezených letech. Současně chtěla připomenout konkrétní kroky a vývoj menšinové práce, aniž by ovšem opomenula zásluhy prvního ústředního výboru NJP a dalších významných činovníků Jednoty. Na s. 7-8 napsala: „Přesný popud ke vzniku NJP není totiž zcela jasný. Podnět mohly vytvořit Národní listy nebo se o něj zasloužil František Adolf Šubrt, který byl tajemníkem Českého klubu - oba subjekty se prý několikrát zmínily o nutnosti založení obranného spolku ještě před jeho vznikem. Nicméně skutečným podnětem k založení spolku se

zdá být výše zmíněná protiváha k německému *Deutscher Böhmerwaldbundu*. Stalo se tak 25. března 1884 v Praze, kdy tři jihočeští rodáci, profesori malostranského gymnázia v Praze, Dr. Antonín Decker, Dr. František Houdek a František Nekut, uspořádali v Měšťanské besedě schůzi rodáků z Pošumaví za připojení přátel českého jihu. Toho dne byl v Měšťanské besedě zvolen přípravný výbor, do jehož čela byl jako předseda určen Dr. František Houdek. Výborem byly nejprve vypracovány stanovy, které vyjádřily hlavně smysl této organizace - úkolem Jednoty bylo „**přispívati k národnímu, kulturnímu a hmotnému zvelebení Království českého vůbec a k povznesení a zvelebení rolnictví, řemesel, průmyslu a obchodu zvláště, především v krajích západních, jižních a jihovýchodních.**“ (zvýrazněno autorkou DP).“

Druhá kapitola 4. *Otázky každodenního života v Českém Krumlově a okolí před vznikem místního odboru NJP* (s. 27-46) je dále rozčleněna na dvě nezbytné části: 4.1. *Stručný nástin historického vývoje Českokrumlovska do konce 18. století* (s. 27-36) a 4.2. *Českokrumlovsko od počátku 19. století do r. 1884* (s. 37-46). V první části nastiňuje nejdříve stručnou historii Českokrumlovska do konce 18. století. Ukazuje zde vládnutí významné jihočeské šlechty (Vítkovců, Rožmberků, Eggenberků, Buquoyů a Schwarzenberků). Druhá navazující část přibližuje každodenní život po napoleonských válkách, včetně přibývajících národnostních konfliktů. Jejich postupná eskalace vedla k tomu, že se zde v r. 1884 ustavily první odbory NJP.

Třetí kapitola 5. *Kulturní život v Českém Krumlově a okolí po vzniku místního odboru NJP* (s. 47-70) se dále člení na dvě podkapitoly: 5.1. *K vybraným aspektům započaté menšinové práce* (s. 47-56) a 5.2. *Kulturní život na Českokrumlovsku od vzniku místního odboru NJP do poloviny 20. století* (s. 57-70) se věnuje rozvoji kulturního života v Českém Krumlově a jeho okolí. Je naznačen vývoj německých spolků, které donutily českou stranu k rychlé reakci. Další část třetí kapitoly je zaměřena na přiblížení českokrumlovské kulturní scény, kterou zpočátku vedla Čtenářská beseda. Přitom je správně zvýrazněno, že Čtenářskou besedu s ostatními českými spolky spojovala i propojovala téměř totožná členská základna! Diplomantka správně upozorňuje na nutnost jejich vzájemné logické a úzké spolupráce, která setrvala i po roce 1918 a ve své podstatě se realizovala, když se pomínou léta nacistické okupace 1938-1945, až do poloviny 20. století. Diplomantka také uvádí historiky, kteří se Českokrumlovskem zabývali: „*Velice aktivní byl v tomto směru Jiří Zálaha, který sepsal několik významných publikací. O oblast Českokrumlovska se zajímal nejkomplexněji. Přinášel pohledy do dávné historie, podrobně se zabýval politickými zvraty, kulturou a moderním vývojem celého Pošumaví. Bohatým kulturním životem Českého Krumlova a životem místní šlechty v období středověku a raného novověku se zabývá Václav Bůžek či Anna Kubíková, urbanistickým vývojem pak Jiří Veselý. Starší publikací je kniha „Český Krumlov“ Františka Miroslava Čapka, který popisuje tehdejší česko-německé vztahy, kulturní a spolkový život ve městě i blízkém okolí. O národnostním osazení a školní otázce jižních Čech pojednávali ve svých dílech také Emanuel Drobil a Rudolf Strnad.*“ (s. 3).

Čtvrtá kapitola 6. *NJP v Českém Krumlově* (s. 71-90) je opět rozdělena na dvě části: 6.1. *Vliv NJP na veřejný život ve městě* (s. 71-84) a 6.2. *Působení významných činníků NJP* (s. 85-90) se ve své první části soustřeďuje na vlastní činnost místního a skupinového odboru NJP. Autorka přitom výstižně ukazuje, jak se s postupujícími lety stále více osamostatňoval a věnoval se naplňování vytyčených menšinových cílů. Působení významných osobností českokrumlovského odboru NJP je poslední částí diplomové práce.

Následuje 7. *Závěr* (s. 91-94), který přináší přehled o činnosti jednoho z vykonavatelů menšinové práce (NJP), jehož práce měla v rámci Českokrumlovska vlastní specifika a problémy. Proto diplomantka doslova napsala: „*Činnost vlastní organizace Národní jednoty pošumavské je poměrně dobře zmapovaná, přesto je důležité vnímat i konkrétní práci jednotlivých místních odborů působících po celém západním a jižním pohraničí. Oblast Českokrumlovska však stála dosud stranou zájmu. Mojí snahou bylo připomenout nemalé*

zásluhy místního českokrumlovského odboru na poli menšinové a národní práce a jeho významných představitelů, kteří se angažovali v mnoha oblastech veřejného života. Činnost tohoto odboru je vymezena léty 1884-1948, stejně tak je i má práce. Ačkoli je archivní materiál na popis detailní práce velice skoupý, podařilo se mi během zpracovávání učinit některá zjištění. Podařilo se mi zachytit jisté detaily z národních oslav a konaných kulturních akcí, stejně jako konkrétní případy česko-německých konfliktů.“ (s. 93).

Následuje *Seznam zkratk* (s. 95), *Seznam pramenů a literatury* (s. 96-106) a *Seznam příloh* (s. 107-108). Na s. 109-141 navazují vhodně vybrané textové i obrazové přílohy, které doplňují DP.

Diplomantka se v průběhu svého bádání a psaní DP a jejího dokončování jevila jako velice pečlivá, včetně častých a pravidelných konzultací. Bylo vidět její často až nakažlivé potřebné zaujetí pro věc, což mne velice těšilo a její tehdejší práci jsem hodnotil vždy velice pozitivně. Sama diplomantka přitom věcně napsala, s čím se bude nutno v budoucnu, ovšem pouze za předpokladu, že se ještě někdy objeví chybějící prameny německé provenience pro německé spolky, jako byl např. Deutscher Böhmerwaldbund (zakladatel Josef Taschek), vypořádat: „*Jsem si ale vědoma, že má práce přináší pouze jednostranný pohled na tamní problematiku česko-německých vztahů, což v sobě zároveň nese výzvu do budoucna. V Českém Krumlově působilo také několik významných německých spolků, které v sobě sdružovaly místní uvědomělé Němce a u kterých by bylo jistě velmi zajímavé sledovat vzájemnou reflexi s českými spolky. Bohužel se mi do práce nepovedlo zapracovat ani konkrétní vzpomínky nějakého fundovaného rodáka. Díky náhlému úmrtí Jiřího Záloly, jihočeského odborníka na oblast Českokrumlovska, se mi bohužel nedostalo té cti vyslechnout jeho rad a doporučení. Čerpala jsem pouze z všeobecně známých informací o činnosti NJP, které mi ochotně poskytla paní Růžena Cihlářová (* 1927), čehož si velice vážím.“ (s. 93).*

Bohužel, předložená DP Jany Práškové se však ve svém finálním tiskovém provedení nakonec nevyvarovala některých fatálních formálních (a přitom zcela zbytečných) chyb, které ovšem snižují hodnotu celé DP. Proto její DP nemohu, dle propozic ředitele Historického ústavu FF JU hodnotit jinak, než jak stanoví hodnotící kritéria. DP **doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm velmi dobře.**

České Budějovice 11. srpna 2010

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.